

EDUCAȚIA FEMEILOR ÎN CONTEXTUL CRIZEI UMANITARE

WOMEN'S EDUCATION IN THE CONTEXT OF HUMANITARIAN CRISIS

Valentina LUNGU, ORCID: 0000-0002-2957-2796

Universitatea de Stat din Moldova

CZU: [374.71:396]:355.4(477:470)

e-mail: valentina.bodrug.lungu@usm.md

Introducere. Prezenta publicație are drept scop elucidarea specificului educației nonformale a adulților, în special a femeilor, în contextul crizei umanitare.

Numărul tot mai mare de refugiați/refugiate care vin în Europa pe parcursul ultimilor ani a declanșat o discuție stringentă asupra răspunsului necesar pentru atenuarea crizei. Afluxul mare de oameni, pe lângă multitudinea de probleme de ordin economic, social și cultural, conduce și la provocarea legată de integrarea acestora într-un mediu nou. Respectiv, printre preocupări se conturează aspectele – cum poate fi sprijinită incluziunea acestora și ce rol joacă educația adulților?

John Field, analizând importanța educației adulților în fața fluxului de refugiați, deduce că educația adulților ia mai multe forme și poate juca rol important la diferite niveluri în a ajuta refugiații să se stabilească și să se integreze în noua lor țară [*apud* 1].

Pe fundalul crizei refugiaților, în pofida costurilor semnificative, organizațiile din toată Europa lucrează pentru a face față provocării la direct. Asociația Europeană pentru Educația Adulților (EAEA – engl.) subliniază că învățarea adulților este o parte a soluției atât pentru refugiați (fiind ajutați să se integreze în țara gazdă), cât și pentru țările-gazdă [2].

Astfel, în Europa instituțiile de educație a adulților oferă, de exemplu, cursuri de limba țării-gazdă și cetățenie care sprijină refugiații/refugiatele la intrarea în țară. Acestea joacă, la fel, un rol important în furnizarea informațiilor cu privire la opțiunile și drepturile refugiaților/refugiatelor. Instituțiile de educație a adulților organizează, de asemenea, întâlniri interculturale pentru nou-veniți și localnici. Este important ca populația de origine să înțeleagă cine sunt refugiații/ refugiatele, de unde provin, de ce au fost nevoiți să plece/să fugă, ce presupune statutul lor de refugiați și ce înseamnă pentru comunitate să primească noi locuitori. Pe de altă parte, aceste întâlniri permit refugiaților/refugiatelor să înțeleagă mai bine cultura locală. În acest sens, educația pentru toleranță și respect este foarte necesară în vederea prevenirii mesajelor și actelor de xenofobie și discriminare.

„Educația adulților oferă o contribuție substanțială la dezvoltarea personală, incluziunea socială, cetățenia activă și altele” (Platforma europeană pentru învățarea pe tot parcursul vieții (EUCIS-LL)).

Context. Războiul din Ucraina a provocat criza umanitară în creștere. În perioada 24 februarie-9 septembrie 2022 au fost înregistrate peste 12,3 mil. de ieșiri din Ucraina [3].

Republica Moldova a găzduit peste 600 mii de refugiați din Ucraina, dintre care 90.439 au rămas în țară, majoritatea fiind femei și copii [4]. Din primele ore, persoanele, care au intrat în țară, au primit asistența primară necesară.

Totodată, pe parcurs, având în vedere necesitățile persoanelor refugiate din Ucraina în Moldova, bazate pe sex/gen, vârstă, dizabilitate, limba vorbită, religie și cultură, au fost identificate mai multe strategii de lucru cu acestea. Menționăm rolul major al organizațiilor societății civile, cu suportul partenerilor internaționali de dezvoltare, dar și a grupurilor de cetățeni, în managementul crizei. Aceștia au reușit să sprijine refugiații/refugiatele cu hrană, cu adăpost, cu asistență psihologică, lingvistică și administrativă, prin diverse activități de suport și integrare.

Mai mult, s-au conturat mai multe inițiative menite să asigure continuitatea solidarității și toleranței prin educația adulților. Mai multe organizații lucrează cu grupurile de interese privind învățarea pe tot parcursul vieții pentru a face față provocărilor legate de inegalități și discriminare, în special violența în bază de gen, traficul de persoane, care s-au intensificat pe fundalul crizei de război.

În calitate de practică pozitivă la acest capitol poate servi activitatea proiectului „Acțiune umanitară feministă și localizată”, implementat de Gender-Centru în parteneriat cu Clubul Politic al Femeilor 50/50 și AO Onoarea și Dreptul Femeii Contemporane (ODFC), în cadrul Platformei pentru Egalitate de Gen, cu susținerea UN Women, și finanțat de Fondul Femeilor pentru Pace și Asistență Umanitară. Proiectul contribuie la sporirea participării și liderismului femeilor în planificarea și răspunsul umanitar, fiind organizate diverse seminare, oferirea ajutorului umanitar, granturilor mici pentru sprijinirea femeilor refugiate și din comunitățile locale, evenimente publice de *advocacy* etc., axate pe protecție, reziliență și abilitare. Ca rezultat al proiectului, răspunsul de coordonare a crizei va asigura că diferitele nevoi și capacități ale refugiaților afectați și ale populațiilor comunității – gazdă, femei și bărbați de diferite vârste și statut, sunt incluse și abordate.

Astfel, Academia de Liderism Feminin pentru Pace (25-27 august 2022) a oferit participantelor platforma de formare/dezvoltare a cunoștințelor și abilităților de reziliență și liderism, fiind abordate mai multe subiecte: „Stereotipuri și egalitatea de gen”, „Simte-ți puterea: strategii de rezistență la patriarhat”, „Securitatea umană în contextul crizelor”, „Violența în bază de gen”, „Mituri despre Feministe”, „Leadershipul feminin”, „Curajul de a fi LIDERA”, „Dezvoltarea proiectelor comunitare care vizează femeile vulnerabile”. La baza programului au stat: principiile de lucru cu adulții, abordarea transformatoare de gen cu accent pe „Femeile ca agenți ai schimbării”, teoria leadership-ului transformățional, teoria rolurilor de gen ș.a. Evaluarea opiniilor participantelor permite constatarea următoarelor rezultate: educația nonfor-

mală a femeilor poate juca un rol important în furnizarea de informații cu privire la drepturile lor și oportunitățile de depășire a crizei, traseul de dezvoltare mai departe ca agenți ai schimbării; depășirea stresului legat de situația de război și refugiu; creșterea stimei de sine și înfruntarea abordărilor femeilor doar ca victime; prevenirea violenței asupra femeilor și a traficului.

Totodată, educația nonformală a femeilor, prin promovarea cetățeniei active, dezvoltarea competențelor de reziliență și de leadership, le ajută să se implice într-o schimbare socială a societății care duce la mai multă solidaritate, de ex. prin formarea de alianțe ale grupurilor de femei și platforme ale societății civile. Respectiv, educația adulților poate contribui la crearea unor medii de sprijin pentru integrarea refugiaților/refugiaterelor în țările-gază.

De ce accentul este pus pe lucrul cu femeile? Femeile reprezintă 80% din populația adultă de refugiați (18+), cu 1 din 2 femei cu vârsta cuprinsă între 25-44 de ani [5]. Femeile și bărbații au necesități specifice biologice și sociale diferite în raport cu securitatea personală și comunitară, femeile fiind mai des victime ale violenței sexuale și traficului. Femeile cu copii sunt mai afectate de frica de acțiuni militare, de schimbarea bruscă a condițiilor de viață, de modul de protejare a copiilor, de modul de acoperire a nevoilor de gen, de frica pentru soții rămași la război etc.

Concluzii. În contextul crizei umanitare curente, strategiile de lucru trebuie abordate pe trei dimensiuni majore: asigurarea protecției, formarea rezilienței și abilitarea refugiaților/refugiaterelor, dar și a populației comunităților-gază. Educația adulților în raport cu răspunsul umanitar ar trebui să ia în considerare profilurile demografice ale refugiaților în abordarea nevoilor specifice ale diferitelor grupuri de femei și bărbați.

Educația adulților poate contribui la integrarea grupurilor de refugiați/refugiate în comunitățile-gază. Refugiații/refugiaterelor învață despre noul lor mediu, comunitățile-gază învață despre persoanele nou-venite. Educația nonformală a adulților, poate reuni oameni din medii diferite și, astfel, contribui la creșterea înțelegerii și cultivarea toleranței, dar și a solidarității. Programele și activitățile educaționale nonformale, organizate cu participarea ambelor părți (refugiați și gazde) pot preveni și/sau reduce tensiunile în comunități.

Referințe:

1. HALACHEV, R. *What role does adult education play in the refugee crisis?*, 2015. <https://epale.ec.europa.eu/en/blog/what-role-does-adult-education-play-refugee-crisis#:~:text=%E2%80%9CAadult%20education%20can%20introduce%20the,the%20labour%20market%E2%80%9D%20he%20added>
2. EAEA, *Statement on role adult education can play in refugee crisis*, 2015. <https://epale.ec.europa.eu/en/content/eaea-statement-role-adult-education-can-play-refugee-crisis>

3. UNHCR, *UKRAINE SITUATION FLASH UPDATE* #29, 9 September 2022
<https://data.unhcr.org/en/documents/details/95460>
4. UNHCR, *Operational data portal*. 2022 <https://data.unhcr.org/en/situations/ukraine>
5. UN Women, *Gender Data on Refugees at a Glance: The Republic of Moldova*, 2022. <https://moldova.unwomen.org/en/digital-library/publications/2022/03/gender-data-on-refugees-at-a-glance-the-republic-of-moldova#view>

Rezumatul a fost elaborat în cadrul Programului de Stat: „Cadrul conceptual, metodologic și managerial al educației nonformale în Republica Moldova”. Cifrul: 20.80009.0807.23.